

ДОДАТКИ І ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

APPLICATIONS AND PLATFORMS FOR DISTANCE ENGLISH TEACHING

Стаття присвячена актуальній проблемі підвищення результативності дистанційного навчання англійської мови шляхом використання сучасних додатків і онлайн-платформ. Досліджуються як універсальні сервіси, що забезпечують синхронну та асинхронну взаємодію між викладачем і студентами, так і спеціалізовані додатки та платформи, розроблені для допомоги викладачам англійської мови, студентам, особам, що займаються самоосвітою. Додатки та платформи розглядаються з точки зору можливості їх застосування в академічному навчальному процесі. Відзначається, що комерційні ресурси є краще адаптованими під потреби користувачів, втім, серед безкоштовних та частково безкоштовних продуктів, представлених у сегменті навчання англійської мови, є достатньо сучасних та ефективних додатків і платформ, що можуть значно покращити процес дистанційного навчання англійської мови. На основі проведеного аналізу сучасних сервісів, застосовуваних у сегменті дистанційного навчання англійської мови, зроблено висновок, що для максимального досягнення навчальних цілей викладач має комплексно застосовувати не тільки універсальні засоби синхронної та асинхронної взаємодії, але й спеціалізовані допоміжні додатки та платформи для викладачів і студентів. Відзначено, що під час вибору допоміжних інструментів необхідно враховувати їх переважно самоосвітній характер, відповідність навчальним цілям у кожному конкретному випадку, індивідуальні психологічні особливості студентів. В результаті проведеного дослідження обґрунтовується думка про те, що за умови комплексного підходу до застосування сучасних додатків і платформ дистанційне навчання англійської мови може бути не менш глибоким і результативним, ніж очні освітні послуги.

Ключові слова: дистанційне навчання, додатки та платформи для синхронної

взаємодії, додатки та платформи для асинхронної взаємодії, лінгвістичні сервіси та платформи, спеціалізовані лінгвістичні застосунки для смартфона.

The article is devoted to the current problem of improving the effectiveness of distance learning English through the use of modern applications and online platforms. Both universal services that provide synchronous and asynchronous interaction between teacher and students, as well as specialized applications and platforms designed to help English teachers, students, individuals engaged in self-education are studied. Applications and platforms are considered in terms of their applicability in the academic learning process. It is noted that commercial resources are better adapted to the needs of users, however, among the free and partially free products presented in the English learning segment, there are enough modern and effective applications and platforms that can significantly improve the process of distance learning English. Based on the analysis of modern services used in the segment of distance learning English, it is concluded that to achieve the maximum educational goals the teacher must comprehensively use not only universal products for synchronous and asynchronous interaction, but also specialized support applications and platforms for teachers and students. It is noted that when choosing auxiliary tools, it is necessary to take into account their mainly self-educational nature, compliance with educational objectives in each case, individual psychological characteristics of students. As a result of the study, the opinion is substantiated that with a comprehensive approach to the use of modern applications and platforms, distance learning English can be no less profound and effective than face-to-face educational services.

Key words: distance learning, applications and platforms for synchronous interaction, applications and platforms for asynchronous interaction, linguistic services and platforms, specialized linguistic applications for smartphones.

УДК 372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.35>

Грабовська Н.А.,

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Достатньо глибоке знання англійської мови як мови міжнародного спілкування входить до переліку ключових компетенцій, якими мають опанувати здобувачі вищої освіти. Володіння англійською мовою не тільки підвищує конкурентні позиції випускника ВНЗ на ринку праці, але й є ґрунтовною умовою для безперервного професійного та особистісного розвитку. Володіння мовами міжнародного спілкування забезпечує швидке опанування новітніми технологіями, вільну комунікацію із закордонними колегами та партнерами, повноцінну участь у міжнародних науково-технічних заходах. Це зумовлює підвищений запит із боку працедавців на молодих спеціалістів з високим рівнем володіння англійською. Саме тому вищі навчальні заклади, враховуючи потреби стейкхол-

дерів-працедавців та національні стандарти вищої освіти, повинні приділяти підвищену увагу сучасним методам навчання англійської мови.

В умовах епідемічної ситуації, що склалася (на думку експертів, ймовірно, вона буде повторюваною у майбутньому), особливого значення набувають додатки та платформи для дистанційного навчання, зокрема для вивчення іноземних мов. В сегменті спеціалізованих додатків і платформ для дистанційного вивчення англійської представлено значне різноманіття онлайн-ресурсів і застосунків, тому їх дослідження щодо можливості використання у навчальному процесі вищих навчальних закладів є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Програмні засоби та онлайн-сервіси для дистанційного навчання досліджували численні

вітчизняні вчені та фахівці, зокрема Б.А. Демида, С.П. Сагайдак, І.С. Копил [1], Д.С. Мещеряков [2], С.О. Сисоєва, К.П. Осадча [3], В.М. Томашевський, Ю.Л. Новіков, П.А. Камінська [4], С.О. Ястремська [5]. Втім, робіт, присвячених дослідженню спеціалізованих додатків та платформ для вивчення іноземних мов (зокрема, англійської), критично мало. Варто відзначити статті таких авторів, як Л.В. Ломакіна [6] та С.М. Романюк [7], у яких аналізується сегмент програмних засобів, сервісів та додатків, які можуть застосовуватись у процесі навчання іноземних мов (станом на 2012 р. та 2016 р. відповідно). Проте сучасних досліджень зазначеного сегменту бракує.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на те, що сегмент спеціалізованих додатків і платформ для дистанційного вивчення англійської демонструє досить швидке зростання, постійно поповнюючись новими онлайн-ресурсами та застосунками, актуальним є дослідження сучасного стану цього сегменту, що має забезпечити розширення арсеналу засобів для дистанційного навчання англійської мови у вищих навчальних закладах.

Мета статті полягає у дослідженні додатків та платформ, представлених у сегменті дистанційного вивчення англійської мови, щодо можливості їх застосування у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Як зазначається у Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, розвиток системи дистанційної освіти в Україні повинен позитивно вплинути на вирішення таких актуальних проблем, як підвищення рівня освіченості в українському суспільстві, задоволення потреб населення у якісних освітніх послугах, підвищення професійної і соціальної мобільності, збереження та поновлення знань, формування єдиного глобального освітнього простору [8]. Виконання зазначених завдань є можливим лише за умови використання в освітньому процесі найбільш зручних інструментів забезпечення дистанційного освітнього процесу.

В сегменті онлайн-навчання іноземних мов представлена значна кількість додатків, сервісів та платформ. Зазначений сегмент постійно поповнюється новими розробками, успішними тією чи іншою мірою. Втім, далеко не всі з них є застосовуваними для умов академічного дистанційного навчання іноземних мов, зокрема англійської. Так, можливість використання вищими навчальними закладами комерційних сервісів і платформ є обмеженою з огляду на брак фінансування ВНЗ, тому перевага віддається безкоштовним (або частково безкоштовним) додаткам та онлайн-платформам, хоча рівень юзабіліті та функціональності у комерційних сервісів є дещо вищим.

Слід відзначити, що всі інструменти для дистанційного навчання можна поділити на такі дві великі групи:

– засоби синхронної взаємодії – інструменти безпосередньої комунікації з тьютором та групою (онлайн-уроки, дискусійний клуб тощо);

– засоби асинхронної взаємодії – інструменти навчальної комунікації, розірваної у часі (навчальний матеріал – тестування, завдання – виконання – перевірка тощо).

З огляду на те, що під час вивчення іноземних мов студент оволодіває мовленнєвими компетенціями різного характеру, дистанційний навчальний процес вимагає комбінації як засобів синхронної, так і засобів асинхронної взаємодії. Зокрема, засвоєння граматики, читання, написання вимагає використання переважно асинхронних інструментів, тоді як говоріння, вимова та аудіювання краще опановуються під час використання синхронних інструментів.

З іншого боку, в процесі дистанційного навчання англійської мови можуть використовуватись як універсальні сервіси та платформи (освітні, сервіси відеозв'язку тощо), так і спеціалізовані продукти (розроблені спеціально для вивчення іноземних мов). Втім, більшість спеціалізованих сервісів можуть використовуватись у вищій освіті лише частково, тобто як допоміжні засоби, оскільки вони розраховані на аудиторію користувачів, що вивчають іноземну мову самостійно.

До найбільш популярних універсальних засобів синхронної взаємодії можна віднести такі:

– Zoom (2011 р.) – сучасний засіб онлайн-комунікації з текстовими повідомленнями, аудіо- та відеозв'язком (як індивідуальним, так і командним) та інструментарієм для командної роботи; лідирує в сегменті новітніх засобів для відеозв'язку, проведення вебінарів, онлайн-занять та відеоконференцій;

– Skype (2003 р.) – історично перший засіб онлайн-комунікації з функцією відеозв'язку, який також дає можливість аудіозв'язку, спілкування в режимі чату, обміну документами, спілкування в режимі конференції; втім, зараз Skype втрачає свої позиції під тиском Zoom – більш зручного та доступного сервісу;

– Microsoft Teams (2016 р.) – платформа, що позиціонується як сервіс для корпоративної взаємодії, який, однак, став досить популярним серед ВНЗ, оскільки він охоплює низку необхідних для дистанційного навчання інструментів, зокрема чат, дзвінки, командну роботу, конференції, документи;

– Google Meet (2017 р.) – інструмент, що входить до пакету засобів для організації робочого простору Google Workspace; аналогічно попереднім він дає змогу проводити відеоконференції для бізнесу та навчання; платформа набула особливої популярності у 2020 р., коли з огляду на

пандемію COVID-19 корпорація Google зробила її тимчасово безкоштовною (але з обмеженнями).

Найбільш популярними сучасними універсальними засобами асинхронної взаємодії є такі:

- Google Classroom (2014 р.) – платформа, розроблена спеціально для навчальних закладів, що дає змогу забезпечити швидкий обмін навчальними матеріалами, завданнями та виконаними роботами між викладачами та студентами, оперативний зворотній зв'язок та оцінку завдань;

- Moodle (2002 р.) – платформа, що дає змогу створювати навчальні курси як віртуальне навчальне середовище (викладач завантажує навчальні матеріали, тестові завдання та контрольні роботи, а студент виконує їх безпосередньо в особистому кабінеті);

- Edmodo (2008 р.) – платформа, що позиціонується як освітня соціальна мережа; хоча зазначений сервіс був відзначений серед кращих додатків для вчителів за версією журналу "PC Magazine", він не набув значного всесвітнього поширення (користується популярністю здебільшого у США);

- Padlet – інтерактивна онлайн-дошка, за допомогою якої всі матеріали, необхідні для дистанційного заняття, можна розташувати на одній сторінці, доступній як учителю, так і учням; дає змогу організувати зручну роботу як в режимі індивідуальних, так і групових занять.

Втім, розмежування на засоби синхронної та асинхронної взаємодії є досить умовним, оскільки більшість розглянутих сервісів дає можливість як синхронної, так і асинхронної комунікації (наприклад, у Microsoft Teams є можливість завантажувати файли, а Google Classroom включає також інструменти синхронної взаємодії).

Зазначені сервіси є повністю або частково безкоштовними. Використання освітніх платформ є здебільшого необмеженим, а сервіси для конференц-зв'язку мають певні обмеження. Так, Google Meet дає змогу проводити відеоконференції до однієї години за сеанс (до 24 годин на місяць) для групи людей до 100 осіб; Zoom дає змогу проводити групові заняття до 40 хвилин (не більше 100 учасників); Skype має обмеження у 25 учасників.

Розглянуті платформи та сервіси є неспецифічними, тобто вони створювались не для задоволення цілей навчання іноземної мови, а для забезпечення командної взаємодії в широкому розумінні, а також для дистанційного навчання загалом. Вони широко використовуються в академічному просторі завдяки своїй зручності, універсальності та безкоштовності.

Втім, для того щоби забезпечити максимальне досягнення навчальних цілей, варто використовувати також спеціалізовані додатки та платформи для вивчення англійської мови. Зупинимось на цьому сегменті більш детально.

За даними сайту Vseosvita.ua (рейтинг було опубліковано в січні 2020 р. [9]), найбільш популярними веб-сервісами для вивчення іноземних мов (переважно англійської) у вітчизняному освітньому просторі є такі три платформи:

- Lingva.skills (2016 р.) – безкоштовна соціальна платформа для онлайн-вивчення англійської за методикою В.С. Зубкова; платформа спрямована здебільшого на тих, хто бажає вивчати англійську самостійно, втім, її можна рекомендувати як додатковий інструмент підвищення рівня особистого володіння англійською студентами, оскільки гейміфікація навчального процесу, вбудована в зазначену платформу, підвищує мотивацію;

- LingQ (2007 р.) – лінгвістична платформа для вивчення близько 40 мов, розроблена канадським поліглотом Стівом Кауфманом; сервіс є повністю безкоштовним, а його інтерфейс перекладається, зокрема, українською; платформа містить велику бібліотеку навчальних матеріалів, дає можливість спілкування з носіями англійської та інших мов, дає змогу брати приватні уроки або навчати інших користувачів за внутрішню валюту платформи; для більшої зручності веб-ресурс доповнюється додатком для смартфона;

- Poliglot16 (2012 р.) – російський спеціалізований веб-ресурс та застосунок для вивчення іноземних мов (англійської та, як анонсовано, в перспективі німецької та французької), розроблений Центром Дмитра Петрова; сервіс не є безкоштовним, втім, на ньому представлені цікаві інструменти, що можуть значно допомогти початківцю, зокрема генератор фраз, онлайн-тренажер для запам'ятовування слів, персональний словник, тематичний словник.

Також серед популярних онлайн-платформ (як правило, доповнених додатками для смартфона, що дає змогу студенту навчатись у будь-який зручний час, в тому числі у транспорті) варто відзначити такі:

- 24 Easy Steps – гібридна платформа для самостійного вивчення англійської, що може використовуватись для додаткових домашніх завдань; фактично це інтерактивний підручник із завданнями та медіаматеріалами, що доповнюється особистими кабінетами викладача та його студентів, інструментами тестування та відстеження успішності учнів;

- Duolingo – платформа, яка широко використовується як для самоосвіти, так і для навчання англійської з учителем (як додатковий інструмент); акцент зроблено на письмові вправи та диктанти, мовним навичкам приділено недостатньо уваги; платформа є гейміфікованою, тобто навчальний процес побудовано у формі дерева, а за правильне виконання завдань учень отримує ігрову валюту;

- Easy Ten – застосунок для систематичного поповнення лексичного запасу; користувач може

вибрати зручний для себе режим інтенсивності вправ; перевагами додатку є грамотна озвучка та функція тренажеру для відпрацювання правильної вимови; мотивацію посилюють система винагород і можливість відстежувати особистий прогрес;

– FluentU – застосунок, який широко використовує різноманітний медіаконтент, що має на меті забезпечити максимальну ефективність навчального процесу завдяки перегляду цікавих для користувача матеріалів, зокрема новин, ток-шоу, музичних кліпів;

– LinguaLeo – популярний у світі геймізований ресурс для вивчення англійської з ігровою компонентою мотивації, представлений додатком для смартфона; застосунок дає змогу студенту тренувати навички перекладу слів, формування речень, аудіювання, засвоювати правила граматики тощо;

– HiNative – соціальна мережа для спілкування з носіями мови, що існує як у браузерній формі, так і у формі застосунку; може використовуватись як додатковий засіб мовної практики.

Який із зазначених ресурсів рекомендувати студенту як допоміжний засіб для вивчення англійської мови, викладач може визначити, виходячи з поточного рівня знання англійської та особистісних характеристик. Безумовно, для української аудиторії максимально доступними для сприйняття є ресурси вітчизняних розробників, такі як Lingva skills, втім, зазначена платформа не має власного застосунку, що робить її недостатньо зручною для використання на смартфоні, а це суттєво обмежує можливості її використання.

Оскільки рівень володіння англійською у студентів в групі може суттєво різнитися, рекомендовані як додаткові засоби дистанційного навчання платформи та додатки доцільно комбінувати з огляду на те, які саме проблеми необхідно подолати в індивідуальному навчальному процесі. Зокрема, якщо словниковий запас студента є дуже обмеженим, варто порекомендувати додаток Easy Tap, а якщо студенту не вистачає мовної практики з носіями, то йому буде варто зареєструватись у HiNative.

Втім, рівень володіння англійською – це не єдиний чинник, який варто враховувати викладачу. Підхід до використання сучасних онлайн-інструментів для вивчення англійської мови має бути максимально гнучким, оскільки лише в цьому разі можна підтримати належний рівень вмотивованості з урахуванням темпераменту та інших особистісних рис студентів: для когось кращим мотиватором будуть гейміфіковані додатки, а

когось ігровий компонент буде лише дратувати; одним студентам підйдуть інтенсиви (англійська за 16 уроків), а іншим – застосунки, що вимагають витрат часу не більше 10–20 хвилин на день.

Висновки. Проведене дослідження додатків та платформ, застосовуваних у сегменті дистанційного навчання англійської мови, дає змогу дійти висновку, що для максимального досягнення навчальних цілей викладач має комплексно застосовувати як універсальні засоби синхронної та асинхронної взаємодії, так і спеціалізовані допоміжні додатки та платформи для викладачів і студентів. Під час вибору допоміжних інструментів необхідно враховувати їх переважно самоосвітній характер, відповідність навчальним цілям у кожному конкретному випадку, індивідуальні психологічні особливості та інші чинники. За умови комплексного підходу до застосування сучасних додатків і платформ дистанційне навчання англійської мови може бути не менш глибоким і результативним, ніж очні освітні послуги.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Демида Б.А., Сагайдак С.П., Копил І.С. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10662/1/14.pdf>.
2. Мещеряков Д.С. Порівняльний аналіз сучасних систем дистанційного навчання, придатних для проведення дистанційних курсів та інтернет-тренінгів. URL: http://psytir.org.ua/upload/journals/6/authors/2014/Mescheryakov_Dmytro_Sergiyovich_Porivnyalnyy_analiz_suchasnyh_system_dystanciynogo_navchannya_prydatnyh_dlya_provedennya_internet_treningiv.pdf.
3. Сисоєва С.О., Осадча К.П. Системи дистанційного навчання: порівняльний аналіз навчальних можливостей. URL: <https://www.academia.edu/931578>.
4. Томашевський В.М., Новіков Ю.Л., Камінська П.А. Огляд сучасного стану систем дистанційного навчання. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/computer/2011/160-148-23.pdf>.
5. Ястремська С.О. Порівняльний аналіз навчальних можливостей сучасних моделей дистанційного навчання. URL: <http://oaji.net/articles/2017/797-1507892820.pdf>.
6. Ломакіна Л.В. Дистанційне навчання іноземної мови. URL: https://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/01_2012_lomakina_distantsiine.pdf.
7. Романюк С.М. Дистанційне навчання іноземної мови: порівняльний аналіз сучасних платформ та онлайн-сервісів. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11141/1/Romanuk-318-325.pdf>.
8. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.
9. Vseosvita.ua. URL: <https://vseosvita.ua>.